

SUNDHEDSPOLITIK 2020-2024

De samlede anbefalinger fra det midlertidige Opgaveudvalg om sundhedsfremme i et 0-100-års perspektiv i Aarhus Kommune

AARHUS KOMMUNES SUNDHEDSPOLITIK 2020-2024

Aarhus Kommune skal have en ny sundhedspolitik, der skal gælde fra 2020-2024 og derfor vedtages inden udgangen af 2019.

I Aarhus Kommune arbejder vi med sundhed på tværs af Aarhus. Sundhed fremmer børns udvikling og læring. Sundhed hjælper den unge godt på vej med uddannelse og arbejde. Sundhed fremmer, at den voksne danner familie og tager del i arbejdsmarkedet og samfundslivet. Sundhed muliggør, at den ældre lever længst muligt og har mange gode leveår.

Den nye sundhedspolitik bliver fjerde generation af sundhedspolitik i Aarhus Kommune, og ambitionen er at bygge videre på de mange gode erfaringer og viden, vi har fået de seneste år. Heriblandt arbejdet med de fælles investeringsmodeller, hvor der lige nu arbejdes med systematisk tobaks- og alkoholforebyggelse samt diabetes. De rette investeringer skal være med til at løse fremtidens sundhedsudfordringer.

Vi foreslår derfor at videreføre de fire udvalgte satsningsområder i nuværende sundhedspolitik:

- Sammen om sundhed hele livet
- Mere lighed i sundhed
- De største sundhedsudfordringer
- Mere sundhed for pengene

DE FÆLLES VELFÆRDSMÅL

Sundhedspolitikken udgør en fælles ramme for arbejdet med sundhedsfremme og forebyggelse i et familieorienteret 0-100 års perspektiv på tværs i Aarhus Kommune.

Dette afspejler sig i, at Sundhedspolitikken står på alle tre dimensioner af de Fælles Velfærdsmål:

En by, hvor alle er sunde og trives

- Middellevetiden i Aarhus Kommune skal stige
- Gabet mellem restlevetiden for alle borgere 30+ år og restlevetiden for udsatte borgere 30+ år skal mindskes
- Andelen af aarhusianske borgere, der trives, skal stige

En by, med fællesskab og medborgerskab

- Andelen af aarhusianske borgere, der er ensomme, skal falde
- Gabet mellem andel ensomme blandt alle borgere og andelen blandt udsatte borgere skal mindskes

En by med brug for alle

- Andelen af en ungdomsårgang i Aarhus Kommune, som forventes at få mindst en ungdomsuddannelse inden de er 25 år, dvs. 8 år efter 9. klasse, skal stige
- Andelen af aarhusianske borgere 16-66 år, som er selvforsørgende, skal stige
- Gabet mellem andel selvforsørgende blandt alle borgere og andelen blandt udsatte borgere skal mindskes

SAMMEN OM SUNDHED HELE LIVET

Det arbejder vi for

Partnerskaber og fælles indsats

Aarhus Kommune har fokus på at styrke partnerskaber, så der findes nye veje og ideer til, at alle har mulighed for et sundt og godt liv. Styrkede partnerskaber med det offentlige og private erhvervsliv, arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner, de frivillige foreninger og resten af civilsamfundet giver mulighed for nye løsninger og muligheder for at skabe en god by for alle.

Samskabelse og medborgerskab

Aarhusianerne har ressourcer, som skal inddrages og aktiveres i udviklingen af et levende lokalsamfund, så vi styrker den enkeltes og fællesskabets sundhed og trivsel. Sundhedsfremmende initiativer skal skabes i samarbejde med aarhusianerne, deres familier, naboer og netværk samt lokale frivillige kræfter. Alle skal mødes med respekt for de ressourcer, de har at bidrage med.

Samarbejdet på tværs

Samarbejdet om at fremme aarhusianernes sundhed og forebygge sygdom tager udgangspunkt i Sundhedsaftalen. Der er en lang række sammenfald i målene i Sundhedspolitikken og Sundhedsaftalen. Det betyder, at der er gode muligheder for også at se indsatsen sammen og derigennem opnå synergi i koordinerede indsats på tværs. Der er behov for at styrke det forpligtigende samarbejde på tværs af kommune, hospital og praktiserende læger yderligere. Det omhandler også borgere i plejeboliger og borgere med psykiatriske lidelser, der ofte har en række andre sygdomme. Samarbejdet mellem kommunens og regionens fagligheder skal styrkes, så borgerne oplever en sammenhængende indsats.

Det vil vi mere af

Nye partnerskaber

- Vi vil danne flere partnerskaber og samarbejder med civilsamfundet med særligt fokus på ungdomsuddannelser, private arbejdspladser og socialt udfordrede boligområder.
- Vi vil styrke samarbejdet med forældrene, idet forældresamarbejde understøtter børn og unges sundhed og trivsel, læring og udvikling.

Gode lokale modeller og fællesskaber

- Vi vil arbejde med gode lokale modeller, der giver mulighed for, at nå grupper af borgere, som ikke indgår i de eksisterende sundhedstilbud. Dette skaber ligeledes en bæredygtighed og et større forankringspotentiale i indsatsen og borgernes nærmiljø.
- Vi vil i endnu højere grad samskabe med lokale aktører og mangfoldige frivillige og aktive medborgere med fokus på at styrke tillid, tid og kommunikation i samarbejdet.
- Vi vil understøtte aktiv transport, mobilitet og brobygning såsom brobygning til meningsfulde fællesskaber, aktører i sundheds-væsenet, kommunale sundhedsfremme- og forebyggelsestilbud - både i byrummet og i oplandet.

Et styrket tværsektorielt samarbejde

- Vi vil styrke opmærksomheden på helhedsorienterede tilgange til sundhedsfremme og forebyggelse på tværs af opgaveløsningen og i borgernes hverdagsliv.
- Vi vil etablere et tættere samarbejde med almen praksis og hospitalerne.
- Vi vil skabe et fælles sprog og en fælles tilgang til borgerne mellem sundhed og social- og beskæftigelsesområdet, hvor der tages udgangspunkt i borgerens ressourcer og netværk.

ANBEFALINGER

1

Styrket samarbejde med ungdomsuddannelserne

Ungdomsuddannelserne og De Forberedende Grunduddannelser (FGU) spiller en central rolle i de unges udvikling og deres hverdag, relationer og fællesskaber. Det er vigtigt, at der på ungdomsuddannelserne er trygge og sunde rammer.

Derfor anbefaler vi, at:

- Ungdomsuddannelserne og FGU'erne sammen med Aarhus Kommune udvikler én samlet alkoholpolitik som gælder på tværs af alle ungdomsuddannelserne.
- Ungdomsuddannelserne og FGU'erne sammen med Aarhus Kommune udvikler en kultur, der sikrer mental sundhed, fx ved at have fokus på positive fællesskaber og præstations- og perfektionskulturen.
- Ungdomsuddannelserne og FGU'erne sammen med Aarhus Kommune laver et lokalt databaseret samarbejde med fokus på frafald samt elevernes sundheds- og trivselsmæssige tilstand. Dette kan fx ske via en ungeprofil, der kan anvendes som dialogredskab på tværs af lokale aktører i forhold til at forbedre sundhed og trivsel for de unge.

2

Sammen med erhvervslivet om sunde arbejdspladser

Kulturen og rammerne på arbejdspladsen spiller en væsentlig rolle, når vi snakker sundhed – også i forhold til de valg den enkelte træffer omkring kost, rygning, alkohol og motion. Samtidig er den mentale sundhed udfordret som aldrig før, og stress, depression og udbrændthed er blevet nye folkesygdomme. Der skal arbejdes med arbejdspladser som arena for forebyggende indsatser inden for både mental og fysisk sundhed.

Derfor anbefaler vi, at:

- Inviterer erhvervslivet ind i et samarbejde om at kigge på de fælles udfordringer, vi står overfor, og hvordan vi i fællesskab kan løse dem – så det både giver værdi for den enkelte og for virksomhederne.
- Samarbejde med udvalgte dele af erhvervslivet omkring særlige sundhedsudfordringer, fx samarbejde med bryggerbranchen om en sundere alkoholkultur m.m.

3

Flere unge i foreningslivet

Et aktivt foreningsliv bidrager til børn og unges trivsel. Modsat kan vi se, at de unge, som oplever ikke at have tid nok til at deltage i foreningslivet har en langt dårligere grad af livstilfredshed, er mere ensomme og har flere symptomer på mistrivsel. Fritidsliv og skole skal knyttes tættere sammen så foreningsuante børn og unge let bliver en del af positive fællesskaber og fysiske møde mellem mennesker.

Derfor anbefaler vi:

- Et tættere samspil mellem folkeskoler, foreningsliv og forældre, så flere unge bliver en del af foreningslivet, fx er der gode erfaringer med at introducere unge til foreningslivet som en del af skoletiden.

4

Forældrene tager teten

Forældrene spiller en væsentlig rolle i børn og unges sundhed og udvikling. Ved at engagere og involvere forældrene kan man i fællesskab udvikle og skabe mere sundhed og trivsel.

Derfor anbefaler vi, at:

- Inviterer forældreorganisationerne med i samarbejdet lokalt, så forældre inddrages i undersøgelserne vedrørende elevernes sundhed og trivsel med efterfølgende mulighed for handlen.
- Sikre information til forældre med børn, der starter på ungdomsuddannelser. I samarbejdet med forældrene sikres det, at man på hjemmefronten bakker op om fx skolens ryge-, alkohol- eller trivselspolitik.
- Udvikle fælles kommunikation med forældre, kommune og skole/ungdomsuddannelser om gængse sundhedsudfordringer som søvn, rygning og alkohol.

5

Styrket samarbejde med almen praksis

Almen praksis har en stor rolle i arbejdet med at reducere den sociale ulighed i sundhed. Det gælder fx i forhold til tidlige indsatser fordi meget af det forebyggende og sundhedsfremmende arbejde starter her.

Derfor anbefaler vi, at:

- Aarhus Kommune sammen med de praktiserende læger i Aarhus i fællesskab kigger på, hvordan man kan arbejde forebyggende ud fra en populationstankegang.
- Ordningen omkring fast tilknyttet læge udbredes til alle bosteder i Aarhus.

LIGHED I SUNDHED

Det arbejder vi for

Tidlig og rettidig indsats

Ulighed i sundhed starter ved fødslen og fortsætter igennem hele livet. Den sociale ulighed i sundhed kommer til udtryk blandt aarhusianerne:

- i socialt udfordrede boligområder og nogle grupper af etniske minoriteter
- udenfor arbejdsmarkedet eller med ingen eller kort uddannelse
- med handicap eller langvarig sygdom – herunder psykiske lidelser

Vi vil sikre en tidlig og forebyggende indsats, der giver alle de bedste rammer for at opnå en bedre sundhed og trivsel og udvikle sine potentialer.

Målrettede og differentierede indsatser

I Aarhus, hvor sundhedstilstanden generelt er god, vil vi fokusere den målrettede indsats til sårbare og udsatte borgere. Fokus er på at skabe lige muligheder for et sundt og langt liv ved at behandle mennesker forskelligt. Aarhusianerne med de største sundhedsudfordringer skal opleve den største forbedring i deres sundhed og trivsel.

Strukturel sundhed

Alle skal have reelt lige adgang til fællesskaber i fritids- og foreningslivet, sundhedsfremmeindsatser og offentlige sundhedsydelser. Sundhed ansues som et samlet hele, og byrumsindretning og byplanlægning i midtbyen og i nærområderne, og de steder hvor aarhusianerne befinder sig, skal gøre de sunde valg lette og attraktive for alle.

Det vil vi mere af

Tidlige familieorienterede indsatser

- Vi vil arbejde endnu mere med tidlige og rettidige indsatser med opmærksomhed på barnets tryghed og tilknytning. Familielivet sætter rammen for det gode liv og er derfor afgørende i forebyggelsesindsatsen. De første 1000 dage af et barns liv, er fundamentale for resten af livet.
- Vi vil styrke arbejdet med brobygning mellem generationer via fysiske mødesteder og fælles aktiviteter i særligt de socialt udfordrede boligområder og arbejde for, at aarhusianerne med en højere middellevetid ligeledes får flere gode leveår.

Helhedsorienterede sociale indsatser

- Vi vil målrette indsatser for bestemte grupper af aarhusianere med særligt fokus på unge fra 16-24 år og borgere udenfor arbejdsmarkedet samt borgere med kroniske sygdomme.
- Vi vil i højere grad have fokus på, hvordan vi sikrer at vores sundhedstilbud er inkluderende og alsidige frem for stigmatiserende, og at vi har tilbud til sårbare og udsatte aarhusianere med særligt fokus på psykisk sårbare borgere, borgere med psykiske lidelser, borgere med et misbrug og mennesker med handicap.
- Vi vil understøtte, at det er nemt at navigere i sundhedsvæsenet, og at der er lige adgang for alle til vores sundhedstilbud via en styrket sundhedskommunikation i øjenhøjde.

Geografisk nærhed og tilgængelighed

- Vi vil fortsat fokusere på bæredygtig fritids- og foreningsindsatser i særligt de socialt udfordrede boligområder.
- Vi vil styrke samspillet mellem fysiske og sociale tiltag - både når det gælder fysisk omdannelse og boligsociale helhedsplaner, men også når det gælder den fysiske og sociale sundhed, hvor konteksten er afgørende.
- Vi vil understøtte åbne mødesteder og gode faciliteter for alle via sport og kultur som brobygger og sundheds- og trivselsfremmer.

ANBEFALINGER

6

Ingen foreningsudfordrede områder

Det lokale foreningsliv er en vigtig spiller, når det kommer til aktivt medborgerskab, sundhed og trivsel, da foreningslivet skaber andre typer af meningsfulde og sunde fællesskaber. I foreningsudfordrede boligområder er der behov for at investere i særlig grad, hvis foreningslivet skal have lige vilkår, og den sociale ulighed i sundhed skal reduceres.

Derfor anbefaler vi, at:

- Investere målrettet i foreningslivet i de udfordrede boligområder samt andre dele af byen som mangler foreningsliv. Det kan fx integreres i samarbejde med DIF og DGI omkring "Bevæg dig for livet".
- Eksperimentere med en udvidelse af fritidspasset, så det gælder for

hele familien samtidig med at indkomstgrænsen sættes op, så flere kan modtage fritidspas.

- Udvikle en model for et tilgængeligt foreningsliv, som indeholder:
  - » Undervisning til foreningerne og de frivillige i, hvordan man kan rumme mennesker med handicap.
  - » Økonomisk støtte til foreninger, der inkluderer mennesker med handicap.
  - » Håndholdt indsats, der bygger bro mellem mennesker med handicap og foreningslivet.
- Investere i foreningsmedarbejdere, der etablerer lokale fællesskaber og understøtter muligheden for, at foreninger på en nem måde kan rumme flere.

7

Kreativ kommunikation

Det er vigtigt, at borgere i Aarhus kan finde, forstå og navigere i informationer om sundhedstilbud og fællesskaber, der kan være relevante for dem. Derfor skal måden, der kommunikerer omkring tilbuddene gøres nærværende og aktuel for den enkelte aarhusianer. På den måde når man relevante målgrupper og derigennem deltager folk i de aktiviteter og fællesskaber, de har gavn af.

Derfor anbefaler vi, at:

- Kommunikerer uden ord, fx via begivenheder som giver noget andet at være sammen om, og hvor borgerne på en positiv måde bliver en del af nye fællesskaber (inspiration fra "SICK project").
- Afprøve andre kommunikationsformer, fx ung-til-ung-tilgangen for at nå ud til de unge aarhusianere med budskaber om fx alkohol-kultur og mental sundhed.
- Alle tilbud inden for sundhed og fællesskaber viser, hvordan mennesker med handicap kan blive en del af det, samtidig med at de gennemgås med henblik på, at tilbuddene henvender sig til de rette målgrupper.

8

Årligt sundhedstjek

Mennesker med handicap er særligt udsatte i forhold til livsstilssygdomme og kan have udfordringer med at kommunikere om egen sygdom. Erfaringer med regelmæssige sundhedstjek i andre kommuner viser fx faldende medicinforbrug, færre indlæggelsesdage og forbedrede sociale relationer.

Derfor anbefaler vi, at:

- Der i samarbejde med almen praksis indføres et årligt sundhedstjek til alle mennesker med handicap og systematisk medicingennemgang.

9

Styrk sundheden hos mennesker med handicap

Ikke to personer er ens og har derfor vidt forskellige forudsætninger for at kunne håndtere egen sundhed. Man skal turde behandle borgerne forskelligt for at behandle dem lige. Med afsæt i målgruppen for mennesker med handicap, skal det afprøves, hvordan man i Aarhus kan arbejde med differentierede tilbud på sundhedsområdet. Der kan herefter bygges videre på erfaringerne, så de differentierede løsninger kan udvides til andre målgrupper.

Derfor anbefaler vi, at:

- Udvikle differentierede løsninger for mennesker med handicap, fx tilrettede genoptræningsplaner, kommunale sundhedstilbud og forløbsprogrammer.
- Uddanne mennesker med handicap, så de bedre kan varetage egen sundhed, fx via bostøtten og på botilbuddene.
- Kigge på befordring, fx transport til tilbud, og hjælpeforanstaltninger, der understøtter mennesker med handicaps fritid, så de i endnu højere grad kan deltage i sundhedstilbud, foreningsliv og fællesskaber.

10

Brug for alle på arbejdsmarkedet

Aarhus er en by med brug for alle. Alle borgere kan bidrage, og det betyder meget at have en tilknytning til arbejdsmarkedet. Beskæftigelse, gode kollegaer og dét at være en del af en god arbejdsplads medvirker til bedre mental sundhed og forebygger udvikling af somatisk og psykisk sygdom.

Derfor anbefaler vi:

- At afprøve nye indsatser i beskæftigelsesindsatsen, herunder i hvilken grad anvendelsen af jobs med fx få timers arbejde kan understøtte, at borgerne bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet.

DE STØRSTE SUNDHEDS-UDFORDRINGER

Det arbejder vi for

Mental sundhed og trivsel

Aarhus Kommune arbejder for, at der kommer et særligt fokus på psykisk sårbare aarhusianere og borgere med psykiske lidelser. Der er behov for, at mental sundhed er ligestillet med den fysiske sundhed i kommunens sundhedsstrategier med fokus på at understøtte den enkeltes ressourcer og kompetencer til at håndtere dagligdagen og indgå i fællesskaber.

Fysisk aktivitet – Et røgfrit liv – Alkoholforbrug – Mad- og måltidskultur

Fysisk aktivitet skal være en naturlig del af hverdagen ved at kombinere kulturelle oplevelser og transport med bevægelse. Der er særligt fokus på motionsuvante grupper samt børn, unge og ældre. De fysiske omgivelser skal motivere og inspirere til fysisk aktivitet, så den sunde og naturlige bevægelseskultur i Aarhus styrkes.

Der skal være tilbud til alle aarhusianere, der ønsker hjælp til at stoppe med at ryge samt sikre de rette rammer, så færre borgere begynder at ryge. Der er fokus på røgfri arbejds- og skoletid. Der skal være løbende dialog og indsatser i samarbejde med uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser i Aarhus.

Alle aarhusianere skal have sundere alkoholvaner igennem en ændret alkoholkultur, hvor det er socialt acceptabelt at takke nej til alkohol, og hvor alkoholfrie alternativer er tilgængelige. Der skal etableres en systematisk tidlig indsats for at forebygge et skadeligt alkoholforbrug både hos den enkelte borger samt de pårørende.

Der skal være gode rammer om mad- og måltider i hverdagen, på arbejdspladsen, i de kommunale daginstitutioner og skoler samt hjemme i familierne. Alle skal have den nødvendige viden til at vælge sund mad og sunde vaner.

Det vil vi mere af

Mental sundhed og trivsel

- Vi vil i højere grad arbejde med den enkeltes mentale sundhed og handlemuligheder samt inkluderende positive og meningsfulde fællesskaber, da mental sundhed er en afgørende faktor for en god sundhed generelt - for unge som gamle. Særligt vil vi fokusere på fremme af de unge (kvinders) mentale sundhed og forebyggelse af ensomhed samt social isolation blandt ældre, idet data peger på særlige udfordringer for disse målgrupper.
- Vi ved, at gode venskaber og integration i et fællesskab med jævnaldrende er vigtigt for børn og unges fysiske og psykiske trivsel. Derfor vil vi sætte fokus på digital dannelse og sociale medier blandt børn og unge, idet de i højere grad mødes og interagerer via internettets forskellige former for sociale medier frem for fysisk at mødes med deres venner.
- Vi vil blandt børn og unge skabe åbenhed om kønsidentitet, samtykke og digital dannelse i forhold til bl.a. seksuel sundhed. Grænserne for, hvad seksualundervisning skal rumme bør løbende justeres i forhold til kvaliteten og udbuddet af undervisningen på skolerne, ungdomsuddannelserne og i fritidslivet ved blandt andet at inddrage civilsamfundet og frivillige aktører.
- Vi vil blandt ældre sætte yderligere fokus på ensomhedsbekæmpelse via forebyggende hjemmebesøg, aktiviteter og tilbud i lokalsamfundet, aktivt medborgerskab og samarbejde mellem kommune og civilsamfund.
- Vi vil arbejde for at skabe en mere systematisk tidlig opsporing og sammenhængende indsats for aarhusianerne på tværs af familielivet og KRAM-faktorerne, idet der ligeledes er en stigning af overvægt blandt børn og svært overvægtige voksne.

Bevægelse og sunde vaner i dagligdagen

- Vi vil, at aarhusianerne skal bevæge sig som en naturlig del af hverdagen i alle livets faser, hvor gode børn- og ungemiljøer understøtter trivsel, robusthed og bevægelsesglæde samt aktiv transport og mobilitet for alle, hvorfor vi skal skabe de bedste rammer for bevægelse i byrummet og i oplandet.
- Vi vil samarbejde om byudvikling, der fremmer et aktivt liv via multifunktionelle idrætsanlæg, faciliteter og rekreative anlæg såsom grønne parker og pladser samt ren luft.

Alkohol- og røgekulturen

- Vi vil arbejde med de unge aarhusianeres forbrug af alkohol og tobak i hverdagslivet ved at skabe alternative mødesteder og fællesskaber i dagligdagen, der hvor borgerne arbejder, studerer, bor og lever. Særligt vil vi fokusere på at forebygge, at børn og unge starter med at ryge eller have et uhensigtsmæssigt alkoholforbrug ved at arbejde for røgfri skoletid og en sundere alkoholkultur i Aarhus Kommune.
- Vi vil arbejde for, at vi i Aarhus Kommune får en strategi med fokus på en sammenhængende rusmiddelsindsats og en tidlig opsporing af alkoholproblemer i familier - med særligt fokus på børnene, idet de er i særlig risiko for at få varige psykiske og sociale belastninger resten af livet.

ANBEFALINGER

11

En alkohol(fri)kultur

Et højt indtag af alkohol er forbundet med store menneskelige og samfundsmæssige konsekvenser, herunder en række negative konsekvenser for den fysiske og mentale sundhed på tværs af aldersgrupper. Ved at sætte rammerne om et trygt natteliv og en sund alkoholkultur, tages et stort skridt i forhold til at øge sundheden i Aarhus.

Derfor anbefaler vi, at:

- Der indarbejdes et ansvar for salg af et ligeværdigt alkoholfrit alternativ, når der gives en alkoholbevilling
- Invitere detailhandlen, restaurationsbranchen og andre relevante brancher til et samarbejde om, hvor vi i fællesskab kan sætte ind for at støtte op om en sund alkoholkultur, fx i forhold til at håndhæve lovgivningen angående salg af alkohol m.m.
- Invitere bryggerierne ind i et samarbejde om, hvad der skal til for at skabe en sundere alkoholkultur, fx via en større tilgængelighed til alkoholfrie alternativer.

12

Sammen om livsglæde

God mental sundhed er med til at forebygge udviklingen af somatisk og psykisk sygdom. Flere og flere aarhusianere oplever at have dårlig trivsel og livskvalitet samt følelsen af ensomhed. Udfordringerne med den mentale sundhed starter allerede i ungdomsårene, men kan fortsætte gennem alle faser af livet.

Derfor anbefaler vi, at:

- Folkeskolerne i endnu højere grad kompetenceudvikler lærerne til at styrke elevernes mentale sundhed i klasselokalet.
- Folkeskolerne i dagligdagen arbejder med børnenes mentale sundhed, fx via livsmestring på skoleskemaet, så børn allerede tidligt lærer, hvad der er på spil i kroppen og hvilke redskaber og teknikker de kan benytte sig af for at håndtere pressede situationer.
- Danne en fælles alliance om mental sundhed mellem de unge, forældrene, skoler og ungdomsuddannelser, foreningslivet, kommunen og frivillige organisationer. Startskuddet på alliancen kan fx være en konference, hvor byen inviteres til at drøfte mental sundhed.
- Ensomhedsplanen udvides til at gælde i et 0-100-års perspektiv.

MERE SUNDHED FOR PENGENE

Det arbejder vi for

Faglig viden og evidens

Aarhus Kommune vil udvikle og implementere indsatser, der virker, med udgangspunkt i den bedst tilgængelige viden og evidens samt høj faglig kvalitet tilpasset konteksten. Der skal være et styrket fokus på økonomiske omkostninger og gevinster som følge af sundhedsudfordringer og investeringer i sundhedsindsatser.

Systematisk vidensbaseret og dokumentation

Der skal løbende genereres ny viden igennem systematisk dokumentation af indsatser, der både anvendes til at justere og øge kvaliteten af kommunens sundhedsindsatser, prioritere i eksisterende og nye indsatser samt dele værdifuld viden med andre relevante og interesserede aktører. Der skal være en deling af viden om værdien af vores sundhedsfremme- og forebyggelsesindsatser på tværs af kommunen samt fælles sprog og tilgange som et led i et styrket samarbejde om den fælles opgaveløsning i mødet med borgerne.

Kompetenceudvikling

Aarhus Kommune vil være bedre til at synliggøre eksisterende sundhedstilbud, indgå i dialog med borgerne om muligheden for at benytte tilbud samt rådgive, henvise eller brobygge borgerne ved behov. Ligeledes skal sundhedsfremme og forebyggelse integreres i borgernes kontakter til kommunen, der hvor vi møder borgerne. Der skal være fælles kompetenceudvikling, hvor vi gør brug af hinandens fagligheder i den daglige opgaveløsning og understøtter fælles arbejdsgange med fokus på relationen til borgerne som afsæt for samarbejdet.

Det vil vi mere af

Datainformeret udvikling og investeringsmodeller på tværs

- Vi vil styrke datadelingen på tværs for at fremme arbejdet med kommunens satsningsområder indenfor blandt andet træning og rehabilitering og et tættere samarbejde mellem sundheds-, social- og beskæftigelsesindsatsen. Dette vil ligeledes understøtte operationaliseringen af de fælles velfærdsmål med fokus på, at Aarhus skal være en by, hvor alle er sunde og trives.
- Vi vil samarbejde om yderligere opbygning af investeringsmodeller og igangsættelse af fælles prøvehandlinger og initiativer.
- Vi vil styrke de fagprofessionelles og frivilliges rolle i sundhedsfremme og forebyggelsesarbejdet på tværs af forvaltningsområder ved at understøtte stærke læringsfællesskaber, vidensbaseret udvikling og gøre det let at være frivillig i Aarhus Kommune.

Praksisnær forskning og bæredygtig byudvikling

- Vi vil arbejde for at et stærkt videns- og datagrundlag skal være fundamentet for strategiske prioriteringer og lokale implementerings- og effektmål i arbejdet med at skabe mere lighed i sundhed.
- Vi vil styrke samarbejdet med forskningsinstitutioner, så relevant og anvendelig viden bliver videreformidlet og implementeret i den kommunale praksis, og så nye forskningsideer udspringer fra den kommunale praksis med særlig fokus på praksisnær forskning.
- Vi vil arbejde for en bæredygtig byudvikling og innovativ udnyttelse af muligheder og rum ved eksempelvis at anvende nudging som metode til at fremme at det sunde valg, er det lette valg.

ANBEFALINGER

13

Mere sundhedsfaglighed i indsatsen til mennesker med handicap

Mennesker med handicap kan have særlige udfordringer med fysisk aktivitet, overvægt m.m. Ved at understøtte personalet på bosteder i at arbejde sundhedsfremmende i hverdagen kan vi skabe rammerne for øget sundhed hos mennesker med handicap.

Derfor anbefaler vi:

- At styrke de sundhedsfaglige kompetencer på bosteder inden for mad, træning m.m.
- Sundhedsfaglig opkvalificering af bostøtter og pædagogisk personale på botilbud, fx madfællesskaber og systematisk tilgang til arbejdet med særlige sundhedsfaktorer (søvn, kost, motion, etc.)

14

Investeringsmodel for sundhed og beskæftigelse

I Aarhus skal vi investere langsigtet, og der er allerede investeret i områderne for diabetes, lænderyg, tobak og alkohol. Sundhed er en forudsætning for beskæftigelse, så næste skridt er investeringer i, at disse områder knyttes tættere sammen. I Aarhus kan man blandt andet se et højt stressniveau hos borgere, der står uden for arbejdsmarkedet, som også er karakteriseret ved dårlig trivsel og livskvalitet. Det er vigtigt, at borgerne oplever, at der tages hånd om både deres sundhed og jobsituation, og derfor skal sundhedsindsatserne knyttes tættere ind i beskæftigelsesindsatsen, så flere borgere får et hverdagsliv og tilknyttes arbejdsmarkedet.

Derfor anbefaler vi, at:

- Der laves en investeringsmodel for sundhed og beskæftigelse med fokus på at udnytte kompetencer fra begge områder i mødet med borgerne, herunder hvordan træning, rehabilitering og sundhedstilbud bliver en integreret del af beskæftigelsesindsatsen.

